ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ.

(ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1268 ਆਫ 2023)

ਨਵੰਬਰ 29, 2023

[ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ*, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ.,

ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ: ਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਇਕਪਾਸੜ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ; ਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਰਟੀਕਲ 239ਏਏ(3)(ਏ); VIIਟੀਐਚ ਸ਼ਡਿਊਲ, ਸਟੇਟ ਲਿਸਟ, ਐਂਟਰੀ 41- ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਐਕਟ 1991 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਫ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ (ਸੋਧ) ਐਕਟ 2023 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਇਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰੇਗਾ। 41 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਐੱਸ.45ਏ(ਡੀ) ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਐੱਸ.45ਐਚ(2), 1991 ਐਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2023 (ਸੋਧ) ਐਕਟ-2023 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ (ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਘ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ) ਸੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ "ਸੇਵਾਵਾਂ" 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ - ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ 2023 ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ, ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ - ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਵਿਚਾਰ:

ਆਯੋਜਤ: ਹਾਲਾਂਕਿ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 1954 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ, ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ, ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ (ਭੂਮੀ) ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।) ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਜੋ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇ (ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18) ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖੋਹ ਰਹੀ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਰ. 1958 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ 16 ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ

ਵਾਲੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ 1954 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਦੋਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੋ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜੋ 1958 ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ - ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗਿਣਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੋ ਕਿ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ 1991 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 1993-ਆਰ.55(2)(ਬੀ) - ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ (ਕੇਡਰ) ਨਿਯਮ 1954-ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਮੌਤ-ਕਮ-ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਾਭ) ਨਿਯਮ 1958-ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ (ਕੇਡਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ) ਨਿਯਮ 1955 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ। [ਪੈਰਾ 17, 24-26, 32, 33]

ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ) ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2018) 8 ਐੱਸਸੀਸੀ 501: [2018] 7 ਐੱਸਸੀਆਰ 1; ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (2023) 9 ਐੱਸਸੀਸੀ 1; ਈ.ਪੀ. ਰੋਯੱਪਾ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ., (1974) (4) ਐੱਸਸੀਸੀ 3: [1974] 2 ਐੱਸਸੀਆਰ 348- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2023 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ.1268

(ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ)

ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼ਾਦਨ ਫਰਾਸਾਤ, ਅਮਿਤ ਭੰਡਾਰੀ, ਅਮਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਿਧਾਰਥ ਸੀਮ, ਹਰਸ਼ਿਤ ਆਨੰਦ, ਅਮਨ ਨਕਵੀ, ਮਿਸ. ਰਿਸ਼ਿਕਾ ਜੈਨ, ਸ. ਨਤਾਸ਼ਾ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਕੁ. ਮ੍ਰਿਗਾਂਕਾ ਕੁਕਰੇਜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ, ਸੰਜੇ ਜੈਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕਨੂੰ ਅਗਰਵਾਲ, ਪਦਮੀਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਰਕਜ ਕੁਮਾਰ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ

1. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ (ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ) ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ 30 ਨਵੰਬਰ 2023 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦਫਤਰ ਛੱਡਣਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਘ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ

ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ਼ ਦਿੱਲੀ ਐਕਟ 1991 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 41 ਦੇ ਤਹਿਤ 45ਏ(ਡੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ 45ਐਚ(2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰੇਗਾ। ਸੋਧ) ਐਕਟ 2023। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ:

ਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਇਕਪਾਸੜ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼; ਅਤੇ

ਬੀ. ਏਜੀਐਮਯੂਟੀ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼।

ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

2. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 239ਏਏ(3)(ਏ) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਮਾਮਲੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੰਦਰਾਜ਼ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, (i) ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ (ਐਂਟਰੀ) ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 1); (ii) ਪੁਲਿਸ (ਐਂਟਰੀ 2); ਅਤੇ (iii) ਜ਼ਮੀਨ (ਐਂਟਰੀ 18) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 238-ਏਏ(3) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਏ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ 1,2 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ 18 ਅਤੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ 64,65, ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ 66 ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਉਹ ਸੂਚੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ 1 (ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ), 2 (ਪੁਲਿਸ), ਅਤੇ 18 (ਜ਼ਮੀਨ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ;

ਬੀ. ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ;

ਸੀ. ਜੇ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

3. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 239ਏਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਇਹ:

(i) ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ"

(ii) ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.

4. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਦੂਜਾ ਫੈਸਲਾ (2023 ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ) ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ (ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ "ਸੇਵਾਵਾਂ" 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ("ਸਟੇਟ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼; ਸਟੇਟ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ") ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 239-ਏਏ(3)(ਏ) ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਗਏ ਐਂਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਕੋਲ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਕੋਲ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਉੱਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਇਤਫਾਕਿਕ ਮੁੱਦਾ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹ ਐਂਟਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੋਵਾਂ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 73 ਅਤੇ 162 ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ "ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸੀਮਤ" ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"85. [...] ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਨੁਛੇਦ 239ਏਏ(3) ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ। (ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਰਾਹੀਂ) ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਯੂਨੀਅਨ ਕੋਲ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।"

[....]

"95. [...] ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨਿਕ ਡੋਮੇਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗੀ। ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 239-ਏਏ(ਏਏ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤਿੰਨ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਵਧੇਗੀ। 3)(ਏ), ਅਨੁਛੇਦ 73 ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਖਾਸ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 41 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ:

"160. [...] ਐਂਟਰੀ 41 ਉੱਤੇ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ "ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ", "ਪੁਲਿਸ" ਅਤੇ "ਜ਼ਮੀਨ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਆਂ ਹਨ, ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਨਾਲ ਹੋਣਗੀਆਂ।"

5. 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 123 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ (ਸੋਧ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ 2023 ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਐਂਟਰੀ 41 ਉੱਤੇ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ 1991 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 20 ਜੁਲਾਈ 2023 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 239-ਏਏ(7) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ 2023 ਆਰਡੀਨੈਂਸ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

6. 11 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ, ਸੰਸਦ ਨੇ 2023 ਸੋਧ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ 2023 ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। 2023 ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

7. ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਰੂਲਜ਼ 1993 ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮ 55(2)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:

"(2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਬਣਾਏਗਾ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੂਰਵ ਹਵਾਲਾ:-

(ਏ) ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ;

(ਬੀ) ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ (ਭੂਮੀ) ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ;

(ਸੀ) ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ

(ਡੀ) ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

8. ਧਾਰਾ 41 ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iii) ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ IV-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। . ਭਾਗ IV-ਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 45ਏ(ਡੀ) ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਮਤਲਬ "ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ" ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 45ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ "ਗਰੁੱਪ ਏ ਅਫਸਰਾਂ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"(i) "ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਫਸਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ-

(ਏ) ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ;

(ਬੀ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਫਸਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,

ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18, ਅਤੇ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਣ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਇਤਫਾਕਿਕ ਹੈ:

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

9. ਹੋਰ ਸੋਧਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 45ਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 45ਈ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਅਤੇ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 45ਐਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 45ਐਚ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"45-ਐਚ.(1) ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਡੀਏਐੱਨ।ਸੀਐੱਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਐਂਟਰੀਆਂ 1 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੇ 2 ਅਤੇ 18; ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ 64, 65 ਅਤੇ 66, ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਉਹ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ, ਜੇ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਇੱਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

10. ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

ਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਈ.ਪੀ. ਰੋਯੱਪਾ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਏਐੱਨਆਰ[12], ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਸੀ;

ਬੀ. ਧਾਰਾ 45ਏ(ਡੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ "ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਠੋਸ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

ਸੀ. ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 45ਈ ਜੋ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਗਰੁੱਪ ਏ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ;

ਡੀ. ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮ 55(2)(ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;

ਈ. ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਮੌਤ-ਕਮ-ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਬੈਨੀਫਿਟਸ) ਰੂਲਜ਼ 195813 ਦੇ ਨਿਯਮ 16(1) ਦੇ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ" ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ;

ਐਫ. ਏਆਈਐੱਸ (ਡੀਸੀਆਰਬੀ) ਨਿਯਮ 1958 ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੇ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕਤਰਫ਼ਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ;

ਜੀ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ 30 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ

ਐਚ. ਪੁਲਿਸ, ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ 110 ਹੋਰ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਤੋਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ

ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਾਧਾ ਜੋ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ।

11. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ (ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:

ਏ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਮਿਆਦ ਦੀ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ
ਐਚਕੇ ਦਿਵੇਦੀ, ।ਏਐੱਸ (WBੀ: 1988)।ਏਐੱਸ (WBੀ: 1988)	ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ	30.06.2023	06 ਮਹੀਨੇ (01.07.2023 ਤੋਂ 31.12.2023 ਤੱਕ)
ਊਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ, ।ਏਐੱਸ (ਆਰਆਰ: 1985)	ਰਾਜਸਥਾਨ	30.06.2023	06 ਮਹੀਨੇ (01.07.2023 ਤੋਂ 31.12.2023 ਤੱਕ)
ਦੁਰਗਾ ਸ਼ੰਕਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ।ਏਐੱਸ (ਯੂਪੀ: 1984)	ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	31.12.2021	01 ਸਾਲ (01.01.2022 ਤੋਂ 31.12.2022 ਤੱਕ) 01 ਸਾਲ (01.01.2023 ਤੋਂ 31.12.2023 ਤੱਕ)
ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ।ਏਐੱਸ (ਐਮਪੀ: 1985)	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	30.11.2022	06 ਮਹੀਨੇ (01.12.2022 ਤੋਂ 31.05.2023 ਤੱਕ) 06 ਮਹੀਨੇ (01.06.2023 ਤੋਂ 30.11.2023 ਤੱਕ)

ਬੀ. ਏਜੀਐਮਯੂਟੀ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ।ਏਐੱਸ ਅਤੇ ।ਪੀਐੱਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾਕਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ
ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ।ਏਐੱਸ (ਯੂਕੇ: 1977)	ਉਤਰਾਖੰਡ	30.04.2014	06 ਮਹੀਨੇ (01.05.2014 ਤੋਂ 31.10.2014 ਤੱਕ)
ਡਾ. ਵਰੇਸ਼ ਸਿਨਹਾ, ਆਈਏਐਸ (ਜੀਜੇ: 1977)	ਗੁਜਰਾਤ	30.04.2014	03 ਮਹੀਨੇ (01.05.2014 ਤੋਂ 31.07.2014 ਤੱਕ) 03 ਮਹੀਨੇ (01.08.2014 ਤੋਂ 31.10.2014 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਰਿੰਚੇਨ ਓਂਗਮੂ, ।ਏਐੱਸ (ਐੱਸਕੇ: 1977)	ਸਿੱਕਮ	31.01.2015	03 ਮਹੀਨੇ (01.02.2015 ਤੋਂ 30.04.2015 ਤੱਕ) 03 ਮਹੀਨੇ (01.05.2015 ਤੋਂ 31.07.2015 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ ਜਾਖੂ, ।ਏਐੱਸ (ਐਚY: 1978	ਹਰਿਆਣਾ	30.09.2014	02 ਮਹੀਨੇ (01.10.2014 ਤੋਂ 30.11.2014 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਐਮ.ਸਪੋਲੀਆ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ. (ਏਜੀਐਮਯੂਟੀ: 1979)	ਦਿੱਲੀ	31.01.2015	01 ਮਹੀਨਾ (01.02.2015 ਤੋਂ 28.02.2015 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਿਕ ਮੁਖਰਜੀ, ਆਈਏਐਸ (ਕੇਐਨ: 1978)	ਕਰਨਾਟਕ	30.09.2015	03 ਮਹੀਨੇ (01.10.201 5 ਤੋਂ 31.12.2015 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ ਸੀ ਰਾਜਨ, ਆਈਏਐਸ (ਆਰਜੇ: 1978)	ਰਾਜਸਥਾਨ	31.12.2015	03 ਮਹੀਨੇ (01.01.2016 ਤੋਂ 31.03.2016 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਅਲੋਕ ਰੰਜਨ, ।ਏਐੱਸ (ਯੂਪੀ:1978)	ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	31.03.2016	03 ਮਹੀਨੇ (01.04.2016 ਤੋਂ 30.06.2016 ਤੱਕ)
ਡਾ: ਰਾਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਆਈਏਐਸ (ਟੀਜੀ: 1982)	ਤੇਲੰਗਾਨਾ	31.05.2016	03 ਮਹੀਨੇ (01.06.2016 ਤੋਂ 31.08.2016 ਤੱਕ
ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਜਾਧਵ, ।ਏਐੱਸ (K N: 1978)	ਕਰਨਾਟਕ	30.06.2016	03 ਮਹੀਨੇ (01.07.2016 ਤੋਂ 30.09.2016 ਤੱਕ)

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ।ਏਐੱਸ (ਏਜੀਐਮਯੂਟੀ: 1984)	ਗੋਆ	30.06.2016	03 ਮਹੀਨੇ (01.07.2016 ਤੋਂ 30.09.2016 ਤੱਕ) 03 ਮਹੀਨੇ (01.10.2016 ਤੋਂ 31.12.2016 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਐਸਪੀ ਟੱਕਰ, ਆਈਏਐਸ (ਏਪੀ: 1981)	ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	31.12.2016	03 ਮਹੀਨੇ (01.01.2017 ਤੋਂ 31.03.2017 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਧੀਨ ਐਸ ਕਸ਼ਤਰੀ, ਆਈਏਐਸ (ਐਮਐਚ: 1980)	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ	31.01.2017	03 ਮਹੀਨੇ (01.02.2017 ਤੋਂ 30.04.2017 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਕੇ. ਪਾਈਪਰਸੇਨੀਆ, ।ਏਐੱਸ (ਐਮਪੀ: 1980)	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	31.08.2017	06 ਮਹੀਨੇ (01.09.2017 ਤੋਂ 31.03.2018 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀ ਰੰਜਨ ਰਸ਼ਮੀ, ।ਏਐੱਸ (ਐਮਐੱਨ: 1983)	ਮਣੀਪੁਰ	30.09.2017	03 ਮਹੀਨੇ (01.10.2017 ਤੋਂ 31.12.2017 ਤੱਕ) 03 ਮਹੀਨੇ (01.01.2018 ਤੋਂ 31.03.2018 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਣ ਵਿਆਸ, ।ਏਐੱਸ (ਜੇਕੇ/ ਏਜੀਐਮਯੂਟੀ: 1986)	ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ	30.11.2017	03 ਮਹੀਨੇ (01.12.2017 ਤੋਂ 28.02.2018 ਤੱਕ) 03 ਮਹੀਨੇ (01.03.2018 ਤੋਂ 31.05.2018 ਤੱਕ) 01 ਸਾਲ (01.06.2018 ਤੋਂ 31.05.2019 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਜਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ।ਏਐੱਸ (ਬੀਐਚ: 1981)	ਬਿਹਾਰ	28.02.2018	03 ਮਹੀਨੇ (01.03.2018 ਤੋਂ 31.05.2018 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਤਨਾ ਪ੍ਰਭਾ, ।ਏਐੱਸ (1981)	ਕਰਨਾਟਕ	31.03.2018	03 ਮਹੀਨੇ (01.04.2018 ਤੋਂ 30.06.2018 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਬਸੰਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ।ਏਐੱਸ (ਐਮਪੀ: 1984)	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	30.06.2018	06 ਮਹੀਨੇ (01.07.2018 ਤੋਂ 31.01.2019 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਧੀਰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ।ਏਐੱਸ (ਜੇਐਚ: 1985)	ਝਾਰਖੰਡ	30.09.2018	03 ਮਹੀਨੇ (01.10.2018 ਤੋਂ 31.12.2018 ਤੱਕ) 03 ਮਹੀਨੇ (01.01.2019 ਤੋਂ 31.03.2019 ਤੱਕ)

ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, ।ਏਐੱਸ (ਐਮਐਚ: 1983)	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ	31.01.2019	06 ਮਹੀਨੇ (01.02.2019 ਤੋਂ 31.07.2019 ਤੱਕ)
ਡਾ. ਅਨੂਪ ਚੰਦਰ ਪਾਂਡੇ, ।ਏਐੱਸ (ਯੂਪੀ:1984)	ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	28.02.2019	06 ਮਹੀਨੇ (01.03.2019 ਤੋਂ 31.08.2019 ਤੱਕ)
ਡਾ: ਜੇ.ਐਨ. ਸਿੰਘ, ਆਈਏਐਸ (ਜੀਜੇ: 1983)	ਗੁਜਰਾਤ	31.05.2019	06 ਮਹੀਨੇ (01.06.2019 ਤੋਂ 30.11.2019 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਅਜੋਏ ਮਹਿਤਾ, ।ਏਐੱਸ (ਐਮਐਚ:1984)	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ	30.09.2019	06 ਮਹੀਨੇ (01.10.2019 ਤੋਂ 31.03.2020 ਤੱਕ)
			06 ਮਹੀਨੇ (01.04.2020 ਤੋਂ 30.06.2020 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਪਕ ਕੁਮਾਰ, ।ਏਐੱਸ (ਬੀਐਚ: 1984)	ਬਿਹਾਰ	29.02.2020	06 ਮਹੀਨੇ (01.03.2020 ਤੋਂ 31.08.2020 ਤੱਕ)
			06 ਮਹੀਨੇ (01.09.2020 ਤੋਂ 28.02.2021 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਨੀਲਮ ਸਾਹਨੀ, ।ਏਐੱਸ (ਏਪੀ: 1984)	ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	30.06.2020	03 ਮਹੀਨੇ (01.07.2020 ਤੋਂ 30.09.2020 ਤੱਕ)
			03 ਮਹੀਨੇ (01.10.2020 ਤੋਂ 31.12.2020 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਟੀ.ਕੇ. ਸ਼ਨਮੁਗਮ, ।ਏਐੱਸ (ਟੀਐੱਨ: 1985)	ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ	31.07.2020	03 ਮਹੀਨੇ (01.08.2020 ਤੋਂ 31.10.2020 ਤੱਕ)
			03 ਮਹੀਨੇ (01.11.2020 ਤੋਂ 31.01.2021 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਲ ਮੁਕੀਮ, ।ਏਐੱਸ (ਜੀਜੇ:1985)	ਗੁਜਰਾਤ	31.08.2020	06 ਮਹੀਨੇ (01.09.2020 ਤੋਂ 28.02.2021 ਤੱਕ) 06 ਮਹੀਨੇ (01.03.2021 ਤੋਂ 31.08.2021 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਅਲਪਨ ਬੰਦੋਪਾਧਿਆਏ, ।ਏਐੱਸ (WBI: 1987)	ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ	31.05.2021	03 ਮਹੀਨੇ (01.06.2021 ਤੋਂ 31.08.2021 ਤੱਕ)

ਸ਼੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਸ਼ਰਨ, ।ਏਐੱਸ (ਬੀਐਚ: 1985)	ਬਿਹਾਰ	30.06.2021	03 ਮਹੀਨੇ (01.07.2021 ਤੋਂ 30.09.2021 ਤੱਕ)
			03 ਮਹੀਨੇ (01.10.2021 ਤੋਂ 31.12.2021 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਆਦਿਤਿਆ ਨਾਥ ਦਾਸ, ।ਏਐੱਸ (ਏਪੀ: 1987)	ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	30.06.2021	03 ਮਹੀਨੇ (01.07.2021 ਤੋਂ 30.09.2021 ਤੱਕ)
ਡਾ. ਸਮੀਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਆਈਏਐਸ (ਏਪੀ: 1985)	ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	30.11.2021	06 ਮਹੀਨੇ (01.12.2021 ਤੋਂ 31.05.2022 ਤੱਕ)
			06 ਮਹੀਨੇ (01.06.2022 ਤੋਂ 30.11.2022 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਦੁਰਗਾ ਸ਼ੰਕਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ।ਏਐੱਸ (ਯੂਪੀ:1984)।ਏਐੱਸ (ਯੂਪੀ:1984)	ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	31.12.2021	01 ਸਾਲ (01.01.2022 ਤੋਂ 31.12.2022 ਤੱਕ)
			01 ਸਾਲ (01.01.2023 ਤੋਂ 31.12.2023 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਹਾਪਾਤਰਾ, ।ਏਐੱਸ (ਓਡੀ: 1986)	ਉੜੀਸਾ	28.02.2022	06 ਮਹੀਨੇ (01.03.2022 ਤੋਂ 31.08.2022 ਤੱਕ)
			06 ਮਹੀਨੇ (01.09.2022 ਤੋਂ 28.02.2023 ਤੱਕ)
ਡਾ: ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ. (ਐਮ.ਐਨ.: 1988)	ਮਣੀਪੁਰ	30.06.2022	06 ਮਹੀਨੇ (01.07.2022 ਤੋਂ 31.12.2022 ਤੱਕ)
			06 ਮਹੀਨੇ (01.01.2023 ਤੋਂ 31.05.2023 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਪੰਕਜ ਕੁਮਾਰ, ।ਏਐੱਸ (ਜੀਜੇ: 1986)	ਗੁਜਰਾਤ	31.05.2022	08 ਮਹੀਨੇ (01.06.2022 ਤੋਂ 31.01.2023 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ।ਏਐੱਸ (ਐਮਪੀ: 1985)	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	30.11.2022	06 ਮਹੀਨੇ (01.12.2022 ਤੋਂ 30.05.2023 ਤੱਕ)

			06 ਮਹੀਨੇ (01.06.2023 ਤੋਂ 30.11.2023 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਿਵੇਦੀ, ।ਏਐੱਸ (Wਬੀ: 1988)	ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ	30.06.2023	06 ਮਹੀਨੇ (01.07.2023 ਤੋਂ 31.12.2023 ਤੱਕ)
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਊਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ, ।ਏਐੱਸ (ਆਰਜੇ: 1985)	ਰਾਜਸਥਾਨ	30.06.2023	06 ਮਹੀਨੇ (01.07.2023 ਤੋਂ 31.12.2023 ਤੱਕ)
ਡਾ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ।ਏਐੱਸ (ਯੂਡੀ: 1988)	ਉਤਰਾਖੰਡ	31.07.2023	06 ਮਹੀਨੇ (01.08.2013 ਤੋਂ 31.01.2024 ਤੱਕ)

ਸੀ. 2013 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 57 ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ;

ਡੀ. ਧਾਰਾ 45ਏ, ਭਾਵੇਂ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

ਥ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 1958 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਬੰਧਤ ਕਾਡਰ ਏਜੀਐਮਯੂਟੀ ਕਾਡਰ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਹੈ। ਨਿਯਮ 2(1) (ਐਮ) ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

1. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਲੋਕੇਸ਼ਨ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨਸ ਰੂਲਜ਼ 1961, ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ:

"(ਡੀ) ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਮ ਸਵਾਲ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ:

(i) ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ;

(ii) ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ ਸਮੂਹ, ਲਕਸ਼ਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਡੀਏਐੱਨ।ਸੀਐੱਸ ਅਤੇ ਡੀਏਐੱਨ।ਪੀਐੱਸ);

(iii) ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾਵਾਂ।"

12. ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ:

ਏ 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ;

ਬੀ. ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਇੰਦਰਾਜ਼ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ;

ਸੀ. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ), ਸਕੱਤਰ (ਭੂਮੀ) ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ, ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ;

ਡੀ. ਅਨੁਛੇਦ 239ਏਏ ਦੇ ਸੰਮਿਲਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 55 (2) (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮ;

ਈ. ਨਿਯਮ 56 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਤੋਂ ਨਿਯਮ 55(2)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ

ਐਫ. ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 41 ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18।

13. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਵਾਲਾ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਰੋਧੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਣਦਾ ਹੈ।

14. 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

ਏ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ;

ਬੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਂਟਰੀ 41 ਉੱਤੇ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ;

ਸੀ. ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਡੋਮੇਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ;

ਡੀ. ਜੇ ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਡੋਮੇਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

8. ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਡੋਮੇਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੈ; ਅਤੇ

1. ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਕੋਲ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਬਚੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

15. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦੋ ਮੁੱਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ, ਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਇਕਪਾਸੜ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

16. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਇਕਪਾਸੜ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੇਵਾ (ਕੇਡਰ) ਨਿਯਮ 1954 ਦਾ ਨਿਯਮ 2(ਬੀ) ਕਾਡਰ ਪੋਸਟ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੇਵਾ (ਕੇਡਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ) ਨਿਯਮ 1955 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਕਾਡਰ ਦੀ ਆਈਟਮ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1955 ਦੇ ਨਿਯਮ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕੇਡਰ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ। 1954 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਕਾਡਰ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਅਥਾਰਟੀ। 1954 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 11ਏ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਨਿਯਮ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਾਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਕੋਲ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ ਕਾਡਰ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। :

"173. ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੇਵਾ (ਕਾਡਰ) ਨਿਯਮ, 1954 ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਲਵਾਂਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਆਈਏਐਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 2 (ਏ) "ਕੇਡਰ ਅਫਸਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਈਏਐਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਨਿਯਮ 2(ਬੀ) "ਕਾਡਰ ਪੋਸਟ" ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਦੀ ਆਈਟਮ । ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ (ਕੇਡਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 1955 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਾਡਰ। ਨਿਯਮ 2(ਸੀ) "ਰਾਜ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਨਿਯਮ 2(ਡੀ) ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਅਥਾਰਟੀ। ਇੱਕ "ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਅਥਾਰਟੀ" ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ) ਨਿਯਮ, 1972 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1972 ਦੇ ਨਿਯਮ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੂਹ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼"। ਆਈਏਐਸ (ਕੇਡਰ) ਨਿਯਮ, 1954 ਦਾ ਨਿਯਮ 3 ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਲਈ "ਰਾਜ ਕਾਡਰ" ਵਜੋਂ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ "ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਡਰਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 5 ਕੇਂਦਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 5(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕਾਡਰ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਾਡਰ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ "ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ" ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ "ਰਾਜ ਕਾਡਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 2(ਡੀ), ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ," ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ" ਨਿਯਮ 11-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ, "ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 7 (ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਾਜ"। ਨਿਯਮ 2, 7 ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰੀਡਿੰਗ ਅਤੇ 11-ਏ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕਾਡਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ "ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ" ਦੁਆਰਾ, ਯਾਨੀ ਕਿ, ਚੁਣੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸਾਡੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

17. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮ 55(2)(ਬੀ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 55(2)(ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਵ ਸੰਦਰਭ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ (ਭੂਮੀ)। ਨਿਯਮ 56 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ 55 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 1954 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ, ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ (ਜ਼ਮੀਨ) ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ.

18. ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ 2 ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੇ ਤਿੰਨ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਉਭਰੇਗਾ ਜੋ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। 'ਪੁਲਿਸ', 'ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਮੀਨ', ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੂਰਵ ਹਵਾਲਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 55(2)(ਡੀ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ

ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਭਾਗਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇ

19. ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੈਟ IV-ਏ ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਦੁਆਰਾ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ 1991 ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਧਾਰਾ 45ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜੋ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 (ਅਤੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 64, 65 ਅਤੇ 66) ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ। ਗਰੁੱਪ ਏ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 45 ਐਚ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੂਚੀ 2 ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। .

20. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਨਿਯਮ 55(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 239-ਏਏ(4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕਿ ਉਹ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

21. ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ: (ਏ) ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪੇ ਹਨ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

22. ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕਿ ਕੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 55(2)(ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

ਏ 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ (ਭਾਵ, ਜਨਤਕ ਆਦੇਸ਼, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ

ਬੀ. ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। [2023 ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 239-ਏਏ(4) ਅਤੇ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41]

23. ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 55(2) (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਏ ਉਪਬੰਧ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ "ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵੇਗਾ;

ਬੀ. ਨਿਯਮ 55(2) "ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 55(2)(ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ;

ਸੀ. ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਿਯਮ 55(2)(ਬੀ) ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 55(2)(ਬੀ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ; ਅਤੇ

ਡੀ. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਿਯਮ 56 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਵੀਟੋ ਹੈ।

24. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

25. ਸੈਕਸ਼ਨ 45ਏ(ਡੀ) ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਮਤਲਬ "ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ" ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 45ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਭਾਗ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਅਸਲ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਹੁਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ, ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇ (ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18) ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

26. 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਵਧਾਏਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਬਾਹਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ

ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਤਾਕਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵੰਡਣ ਦੀ ਤਰਕਪੂਰਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖੋਹ ਰਹੀ ਹੈ।

27. ਰੋਇੱਪਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਜ਼ਮੀਨ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਜੋ ਕਿ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਹ ਆਧਾਰ ਹਨ ਜੋ 2023 ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਨਸੀਟੀ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅੱਜ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

28. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਏਜੀਐਮਯੂਟੀ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਣਯੋਗ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

29. ਜੋ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਬਚਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਏਆਈਐਸ (ਡੀਸੀਆਰਬੀ) ਨਿਯਮ 1958 ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ "ਪੂਰੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ" ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.

30. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਮੀਕਰਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਡਰ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮ 1961 ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਇਹ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਹੈ ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਆਈਏਐਸ ਅਤੇ ਆਈਪੀਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ।

31. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 173 (ਉੱਪਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ) ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ।

32. 1958 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 16 ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ 1954 ਦੇ ਨਿਯਮ। ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਇੱਕ ਅਹੁਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਜਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨਿਕ ਡੋਮੇਨ ਅਤੇ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, 1958 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 16 ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ "ਪੂਰੀ ਤਰਕਸੰਗਤ" ਅਤੇ "ਜਨਤਕ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ" ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪੀ" ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਹਰਲੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਦੋਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 1958 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ 16 ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਧਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਚੀ 2 ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।

33. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ 1991 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

34. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਿਰਣਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ।

35. ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਯੱਪਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ "ਵੱਡੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਅਹੁਦਾ- ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਿੰਚਪਿਨ" ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਿਵਲ ਸਰਵੈਂਟਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਤੀਹਰੀ ਲੜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਬਾਂਹ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੀਐੱਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ

ਸਕੱਤਰ ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਯੋਗਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਜਾਂ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ) ਨੂੰ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰੁਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

36. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਜ਼), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ:

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra
Advocate